

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Інституту обдарованої
дитини НАПН України

Максим ГАЛЬЧЕНКО

«27» серпня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Психолого-педагогічні основи проєктної творчості»**

для підготовки здобувачів ступеня доктор філософії
в галузі знань А Освіта
зі спеціальності А1 Освітні науки
освітньо-наукова програма «Освіта та розвиток обдарованої особистості»

Київ
2025

Робоча програма вибіркової дисципліни «Психолого-педагогічні основи проектної творчості» для підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, які навчаються за спеціальністю А1 Освітні науки, галузь знань А Освіта, освітньо-наукова програма «Освіта та розвиток обдарованої особистості». Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2025. 13 с.

Розробник:

ТИМЕНКО Володимир Петрович, доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник відділу інноваційних технологій в освіті обдарованих

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні відділу інноваційних технологій в освіті обдарованих (протокол № 8 від «26» серпня 2025 р.)

Завідувач відділу інноваційних технологій
в освіті обдарованих,
доктор педагогічних наук, професор

Микола ПІДЛЯЧИЙ

Затверджено вченою радою Інституту обдарованої дитини НАПН України (протокол № 9 від «27» серпня 2025 р.).

Голова вченої ради

Максим ГАЛЬЧЕНКО

1. Опис вибіркової дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	вечірня форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань А Освіта	Вибіркова	
Модулів – 2	Спеціальність – А1 Освітні науки ОНП «Освіта та розвиток обдарованої особистості»	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 90		2	
		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. самостійної роботи здобувача – 6 год.	Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти	4	
		Лекції	
		16 год.	
		Семінарські	
		14 год.	
		Практичні	
		-	
		Самостійна робота	
60 год.			
		Вид контролю: залік	

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 1:2.

2. Мета та завдання вибіркової дисципліни

Мета курсу – зорієнтувати інноваторів-дослідників третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти на співтворчість у науковій школі «Неперервна дизайн-освіта як наукова і навчально-методична проблема».

Предметом навчальної дисципліни є дизайн-творчість майбутніх науково-педагогічних працівників у закладах вищої спеціалізованої освіти.

Завдання курсу:

1. Досягти адекватного розуміння предмета і ключових слів проектної творчості у спеціалізованій освіті.

2. З'ясувати теоретичні положення практичної методології пізнання і самопізнання профілів обдарованості.

3. Формувати методичну готовність з дизайн-творчості на засадах STEAM-підходу до спеціалізованої освіти.

4. Усвідомити психолого-педагогічні умови ефективної проектної творчості осіб з естетичним і практичним профілями обдарованості.

5. Оволодіти методами педагогічної і психологічної діагностики здатності до проектної творчості з ергодизайну та етнодизайну у студентів закладів вищої спеціалізованої освіти.

6. Забезпечити розроблення та обґрунтування методичних моделей проектної творчості з етнодизайну, ергодизайну у науково-дослідних роботах аспірантів.

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспіранти повинні сформувати **компетентності**.

Інтегральна компетентність (ІК):

ІК-1. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у галузі освітніх, педагогічних наук та/або дослідницько-інноваційної діяльності, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні (ЗК):

ЗК-3. Здатність до формування, абстрактного мислення, критичного аналізу та синтезу, оцінки сучасних наукових досягнень, генерування нових ідей / креативності при вирішенні дослідницьких і практичних завдань.

ЗК-4. Здатність проводити дослідження на відповідному вимогам науки рівні, розробляти та управляти науковими проектами.

Спеціальні (СК):

СК-4. Здатність створювати та управляти освітніми і професійно-педагогічними / творчими проектами у галузі обдарованості / обдарованості особистості.

СК-8. Здатність здійснювати освітньо-наукову діяльність у сфері педагогіки та психології обдарованості на всіх освітніх рівнях.

Очікувані програмні результати навчання (ПРН):

ПРН-2. Здатність формувати емпіричні знання (знання фактів та уявлення) і теоретичні знання (концептуальні, методологічні) з проектної творчості у майбутніх фахівців закладів вищої спеціалізованої освіти.

ПРН-3. здатність застосовувати когнітивні знання, що включають логічне, інтуїтивне та творче мислення, і практичні знання, що включають ручну вправність, застосування практичних способів (методів), матеріалів, знарядь та інструментів, комунікацію для виконання завдань та розв'язання проблем.

ПРН-4. Вміти здійснювати систематичний огляд, системний аналіз, креативний дослідницький синтез нових знань та складних ідей, їх критичне осмислення й усвідомлення для проведення педагогічних досліджень; вміти розробляти та реалізовувати проекти, включаючи власні дослідження, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання і професійну практику та розв'язати значущі педагогічні проблеми; вміти приймати стратегічні рішення; оцінювати ризики; виявляти лідерство та повну автономність і відповідальність під час їх реалізації.

ПРН-5. Вміти генерувати нові ідеї, створювати теоретичні моделі та креативні підходи до здійснення педагогічного дослідження; створювати нові методи в практично-педагогічній діяльності та новітні педагогічні методики з використанням сучасних інноваційних технологій.

ПРН-11. Вміти розробляти і управляти освітніми і творчими професійно-педагогічними проектами у галузі обдарованості / обдарованості особистості.

3. Інформаційний обсяг вибіркової дисципліни

Модуль 1. Педагогічні основи проектної творчості

Предмет і основні поняття проектної творчості: педагогічний дизайн, художнє проектування, інженерне проектування, ІТ-проектування, наукове прогнозування. Освітній дизайн, навчальний дизайн, дизайн навчального середовища, педагогічний дизайн або дизайн навчання – практика максимізації ефективності, дієвості й привабливості освіти та інших пов'язаних з цим аспектів навчання для школярів і студентів.

Проектування навчальних моделей у власних НДР. Проектні технології як практична методологія пізнання і самопізнання профілів пізнання і самопізнання профілів обдарованості. Педагогічна діагностика проектної творчості. Методика дизайн-творчості у дидактиці STEAM-освіти. Проектування навчального курсу Арт-педагогіка.

Модуль 2. Психологія проектної творчості

Проектна творчість осіб з естетичною обдарованістю. Самодіагностика естетичної обдарованості як здатності етнодизайнерів до проектно-художньої творчості. Проектна творчість осіб з практичною обдарованістю. Самодіагностика практичної обдарованості як здатності ергодизайнерів до проектно-технічної творчості

4. Структура вибіркової дисципліни

Теми	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	с	с.р.
Модуль 1. Педагогічні основи проектної творчості				
Тема 1. Предмет і основні поняття проектної творчості: педагогічний дизайн, художнє проектування, інженерне проектування, ІТ-проектування, наукове прогнозування. Проектування навчальних моделей у власних НДР.	18	4	2	12
Тема 2. Проектні технології як практична методологія пізнання і самопізнання профілів обдарованості. Педагогічна діагностика проектної творчості.	18	3	3	12
Тема 3. Методика дизайн-творчості у дидактиці STEAM-освіти. Проектування навчального курсу Арт-педагогіка.	18	3	3	12
Модуль 2. Психологія проектної творчості				
Тема 4. Проектна творчість осіб з естетичною обдарованістю. Самодіагностика естетичної обдарованості як здатності етнодизайнерів до проектно-художньої творчості	18	3	3	12
Тема 5. Проектна творчість осіб з практичною обдарованістю. Самодіагностика практичної обдарованості як здатності ергодизайнерів до проектно-технічної творчості	18	3	3	12
Усього:	90	16	14	60

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1	Проектування навчальних моделей у власних НДР.	2
2	Педагогічна діагностика проектної творчості.	3
3	Проектування навчального курсу Арт-педагогіка.	3
4	Самодіагностика естетичної обдарованості як здатності етнодизайнерів до проектно-художньої творчості	3
5	Самодіагностика практичної обдарованості як здатності ергодизайнерів до проектно-технічної творчості	3
	Разом	14

6. Самостійна робота

Зміст самостійної роботи з навчальної дисципліни «Психолого-педагогічні основи проектної творчості» спрямовано на поглиблення теоретичних знань, розвиток самостійного мислення і набуття вмінь опрацювання наукової літератури, що сприяє формуванню професійності і компетенцій фахівців з вищою освітою.

Завдання для самостійної роботи аспірантів відповідно до теми заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Педагогічний дизайн / ISD: Instructional system design Проектування навчальних систем (ISD). Режим доступу: https://trainingindustry.com/glossary/isd/	12
2.	Практична методологія пізнання і самопізнання профілів обдарованості (за Х. Гарднером «Frames of Mind», Т. Вендтом «Design for Dasein») Дизайн для Dasein: розуміння дизайну досвіду https://www.amazon.com/Design-Dasein-Understanding-Experiences/dp/1506166539 https://www.amazon.com/Frames-Mind-Theory-Multiple-Intelligences/dp/0465024335	12
3.	STEAM-освіта – світовий тренд, що прийшов до України Режим доступу: https://liko-school.kiev.ua/zmi-pro-nas/190-steam-osvita-svitovyi-trend-shcho-pryishov-do-ukrainy	12
4.	Методичні засади діагностики естетичної обдарованості дітей, молоді. Режим доступу: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/704948	12
5.	Практичний інтелект учнівської молоді: діагностика обдарованості. Режим доступу: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/713787	12
	Разом	60

Від здобувачів вимагається опрацювання літератури з кожної теми за формою, яка обирається самостійно (план-конспект, опорний конспект, тези, таблиця, схема тощо). Список рекомендованої літератури до кожної теми можна доповнити науковими джерелами, які здобувач підібрав самостійно. Доцільно порівнювати виклад (або зміст) матеріалу з визначеного питання в різних джерелах.

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з навчальної дисципліни «Психолого-педагогічні основи проектної творчості» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчальної дисципліни, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах робочої навчальної програми дисципліни, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських занять і охоплює декілька тем або один із змістових блоків навчальної дисципліни.

Вид ІНДЗ, вимоги та оцінювання:

Наукове дослідження у вигляді *творчого проєкту* (машинописний варіант, відеоряд у вигляді презентації у програмі PowerPoint), що охоплює змістовий блок однієї з тем.

Орієнтовна структура ІНДЗ у вигляді творчого проєкту – зміст, вступ, основна частина, висновки (проєктне рішення), список використаних джерел, додатки. Один із додатків – Презентація у програмі PowerPoint.

Тема творчого проєкту визначається аспірантом і узгоджується з викладачем.

У табл. 1 подано критерії та шкалу оцінювання ІНДЗ, виконаних здобувачами освіти.

Таблиця 1

Критерії оцінювання наукового дослідження у вигляді наукової розробки

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	4
2.	Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності	4
3.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, науково обґрунтовані пропозиції щодо розв'язання проблеми в умовах вітчизняної системи освіти, визначення перспектив дослідження	4
4.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	4
5.	Розробка і захист наукового проєкту у програмі PowerPoint (презентація)	4
Разом		20

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень аспірантів з навчальної дисципліни «Психолого-педагогічні основи проєктної творчості».

8. Методи навчання

При вивченні курсу застосовуються три групи методів навчання:

- методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
- методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;
- методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

Перша група охоплює вербальні методи передачі і сприймання навчальної інформації (розповідь, лекція); наочні (ілюстрація, презентація); практичні (вправи, групові та індивідуальні завдання).

В межах самостійної роботи – робота з книгами, методичними матеріалами, інтернет-джерелами, творчі завдання.

При вивченні курсу активно використовуються інтерактивні методи (при веденні лекцій та практичних занять) та проблемно-пошукові методи навчання (як при веденні аудиторних занять, так і при організації самостійної роботи аспірантів).

Методи за характером навчально-пізнавальної діяльності аспірантів: фасилітації як пріоритетний в умовах пандемії (метод колективного проектування навчальної продукції), проблемного навчання (проблемного викладання матеріалу, створення проблемних ситуацій, групова дискусія); частково-пошуковий (евристичних запитань); дослідницький (наукові доповіді, наукові повідомлення).

Методичні прийоми як компоненти методів: вербальні (бесіда, розповідь, пояснення, дискусія); ілюстративно-демонстраційні (ілюстрування), прикладні (практичні завдання); інтерактивні (мозковий штурм, кооперовано-групова).

Форми навчальної взаємодії

Форми: лекції, семінарські заняття, самостійна робота аспірантів (аудиторна, позааудиторна, консультації), презентації (перегляд, переказ, відгук, обговорення), ділові ігри, самоаналіз виконаних завдань, зустрічі з фахівцями тих чи інших професійних напрямів.

Методи за формою організації: колоквіум як пріоритетний в умовах пандемії, лекції (інтерактивна лекція, лекція-дискусія); самостійна робота аспірантів (позааудиторна, науково-дослідна робота аспірантів); ділові ігри; практики (виробничі практики).

Форми СРС

Підготовка до лекцій, тестування, модульного контролю, заліку. Вивчення джерел, рекомендованих до самостійного опанування. Підготовка рефератів і доповідей, інтернет-оглядів та есе з тематики курсу.

Застосування у навчальному процесі колоквіуму як форми і фасилітації.

9. Методи контролю

Тестовий контроль успішності аспірантів, оцінювання ІНДЗ, залік.

10. Розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточний контроль						Підсумковий контроль	Сума
T1*	T2	T3	T4	T5	Виконання ІНДЗ**	Залік	100
12***	12	12	12	12	20	20	

Примітка:

*– T1, ..., T5 теми вивчення навчальної дисципліни.

**– індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ).

*** – максимальна сума балів, яку можна набрати за тему.

Оцінювання результатів навчання аспірантів здійснюється за 100-бальною шкалою, шкалою ECTS та національною шкалою.

Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної шкали оцінювання у національну шкалу та європейську шкалу ECTS

Рейтингова оцінка здобувача	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Екзамен	Залік
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Політика навчальної дисципліни

Форми організації освітнього процесу, види навчальних занять і оцінювання результатів навчання регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу в Інституті обдарованої дитини НАПН України.

Політика виставлення оцінок: кожна оцінка виставляється відповідно до розроблених викладачем та заздалегідь оголошених аспірантам критеріїв, а також мотивується в індивідуальному порядку на вимогу здобувача; у випадку невиконання аспірантом усіх передбачених навчальним планом видів занять до

екзамену/заліку він не допускається; пропущені заняття обов'язково мають бути відпрацьовані.

Відвідування є обов'язковим (за винятком випадків, коли існує поважна причина, наприклад, хвороба чи дозвіл працівників деканату). Якщо аспірант не може бути присутнім на заняттях, він все одно несе відповідальність за виконання завдань.

Порядок зарахування пропущених занять. Відпрацювання пропущеного заняття з лекційного курсу здійснюється шляхом підготовки і захисту реферату за відповідною темою у вигляді презентації. Відпрацювання пропущеного семінарського заняття здійснюється шляхом самостійного виконання завдання і його захисту відповідно до графіку консультацій викладача.

Політика академічної поведінки та доброчесності: конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись з викладачем, необхідно бути взаємно толерантним, поважати думку іншого. Плагіат та інші форми нечесної роботи неприпустимі. Всі індивідуальні завдання здобувач має виконати самостійно із використанням рекомендованої літератури й отриманих знань та навичок. Цитування в письмових роботах допускається тільки із відповідним посиланням на авторський текст.

Норми академічної етики: дисциплінованість; дотримання субординації; чесність; відповідальність; робота в аудиторії з відключеними мобільними телефонами. Повага один до одного дає можливість ефективніше досягати поставлених командних результатів. Під час лекційних занять та обговорення завдань не слід використовувати ноутбуки, смартфони, планшети чи комп'ютери. Це відволікає викладача й аспірантів та перешкоджає навчальному процесу.

12. Рекомендована література

Основна

1. Тименко В.П., Кузьмінець М.П. Комплексне проектування дизайнерів : навчальний посібник. Київ : Видавництво «МП Леся», 2020. –120 с.
2. Тименко В.П. Педагогічний дизайн. Практична обдарованість. Естетична обдарованість / Енциклопедія освіти: 2-ге вид. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 1148 с.
3. Тименко В., Аніщенко Н. та інші. Методичні засади діагностики естетичної обдарованості дітей та молоді : монографія. Київ, 2015. – 8,0 др. арк. . – Режим доступу – <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/704948/>
4. Кузьмінець М.П., Мадзігон В.М., Тименко В.П. Методологія наукових досліджень і психологія творчого мислення : навчальний посібник /.– Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Леся». – 2019. – 141 с.
5. Тименко В.П. Методика діагностики практичного інтелекту учнівської молоді: методичний посібник / В.П. Тименко, А.В. Малиношевська, М.Ю. Мельник,

- О.Г. Грицан. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2017. – 156 с. – Режим доступу – <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/711828/>
6. Практичний інтелект учнівської молоді: діагностика обдарованості : монографія / В. П. Тименко, С. О. Довгий, М. Ю. Мельник, Т. М. Тригуб, М. П. Кузьмінець. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2018. – 176 с. – Режим доступу – <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/713787/>

Додаткова

1. Малиношевська А. В. Виявлення естетичної обдарованості у підлітків : посібник. – К. : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2015. – 70 с. – Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/704903/>
2. Руденченко А.А., Тименко В.П. Теоретико-методичні засади формування професійної компетентності з етнодизайну у студентів закладів вищої освіти : монографія. – Київ: Видавництво, 2020. – 356 с.
3. Вендт Т. Design for Dasein [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pdf-ebooks.net/_/_/692237/design-for-dasein-understanding-the-design-of-experiences.
4. Filipp Lyon Design Education: Learning-Teaching-Researching [Електронний ресурс]: <https://www.amazon.com/Design-Education-Learning-Teaching-Researching/dp/056609245X>
5. Aline Dresch, Daniel Pacheco Lacerda Design Science and Design Science Research [Електронний ресурс]: <file:///C:/Users/E1-731G/Desktop/design-science-and-design-science-research.jpg>
6. Роельф Дж. Вірінга Методологія науки про дизайн: принципи та практика [Електронний ресурс]: <https://research.utwente.nl/en/publications/design-science-methodology-principles-and-practice>
7. Science Education in Europe: National Policies, Practices and Research Brussels: Eurydice 2011. – 162 p.

Інформаційні ресурси

1. Тименко В.П. Професійне самовизначення дизайн-обдарованих учнів ліцеїв. [Електронний ресурс]: <http://shkola.ostriv.in.ua/publication/code-7E1E90D6C0C1B/list-211469C1327>. 2020
2. STEAM-освіта – світовий тренд, що прийшов до України [Електронний ресурс]: <https://liko-school.kiev.ua/zmi-pro-nas/190-steam-osvita-svitovyi-trend-shcho-pryishov-do-ukrainy>
3. Дизайн для Dasein: розуміння дизайну досвіду [Електронний ресурс]: <https://www.amazon.com/Design-Dasein-Understanding-Experiences/dp/1506166539>
4. Проектування навчальних систем (ISD). Режим доступу: <https://trainingindustry.com/glossary/isd/>
5. Project management software that will really work for your team https://monday.com/lp/projectmanagement/bundle/?utm_medium=cpc&marketing_source=adwordssearch&marketing_campaign=ww-s-projectgen-b-desk-monday&aw_keyword=project&aw_match_type=p&cluster=generic&subc

13. Питання підсумкового контролю (заліку)

№	Блоки контрольних питань
1.	<p>Предмет і основні поняття проектної творчості: педагогічний дизайн, художнє проектування, інженерне проектування, ІТ-проектування, наукове прогнозування.</p> <p>Проектування навчальних моделей у власних НДР.</p> <p>Презентація самостійної роботи: «Проектування навчальних систем (ISD)»</p>
2.	<p>Проектні технології як практична методологія пізнання і самопізнання профілів обдарованості.</p> <p>Педагогічна діагностика проектної творчості.</p> <p>Презентація самостійної роботи: «Дизайн для Dasein: розуміння дизайну досвіду»</p>
3.	<p>Методика дизайн-творчості у дидактиці STEAM-освіти.</p> <p>Проектування навчального курсу «Арт-педагогіка».</p> <p>Презентація самостійної роботи: STEAM-освіта – світовий тренд, що прийшов до України</p>
4.	<p>Проектна творчість осіб з естетичною обдарованістю.</p> <p>Самодіагностика естетичної обдарованості як здатності етнодизайнерів до проектно-художньої творчості</p> <p>Презентація самостійної роботи: Методичні засади діагностики естетичної обдарованості дітей, молоді</p>
5.	<p>Проектна творчість осіб з практичною обдарованістю.</p> <p>Самодіагностика практичної обдарованості як здатності ергодизайнерів до проектно-технічної творчості</p> <p>Презентація самостійної роботи: Практичний інтелект учнівської молоді: діагностика обдарованості</p>